

ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ: Η ΓΕΝΕΣΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΦΑ ΠΥΡΗΝΩΝ (ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ, ΜΕΡΟΣ Β΄)

Ετούτη εδώ είναι μια ιστορία των αυτόνομων σε συνέχειες. Εστιάζουμε στην αυτόνομη οργάνωση – στους τρόπους με τους οποίους μέλη της εργατικής τάξης μπορεί να οργανώσουν την εργασία τους έξω από τη σχέση κεφάλαιο και εναντίον της.

Στο πρώτο κεφάλαιο περιγράψαμε πώς οι αυτόνομοι αναδύθηκαν από τη δεκαετία του '90 στον κόσμο κρίσης και πολέμου που θα ήταν ο 21ος αιώνας. Και τους αφήσαμε να βαδίζουν προς το 2004 με ενθουσιασμό. Δικαιολογημένα· γιατί οι ανακαλύψεις του πρόσφατου παρελθόντος θα παντρεύονταν με την ιστορική συγκυρία οδηγώντας σε πραγματική άνθηση. Και αδικαιολόγητα· γιατί μέσα στην άνθηση, οι οργανωτικές τους αντιλήψεις θα αποδεικνύονταν εντελώς καταστροφικές.

Θα αφήσουμε την καταστροφή για τα επόμενα κεφάλαια. Αυτό το δεύτερο κεφάλαιο, ασχολείται με την άνθηση. Δηλαδή με την ανάδυση των *antifa* πυρήνων έπειτα από ένα ρατσιστικό πογκρόμ.

1. 4η Σεπτέμβρη του 2004

Το 2004 η «παγκοσμιοποίηση» είχε μετατραπεί για τα καλά σε παγκόσμιο πόλεμο. Αλλά το ελληνικό κράτος ετοιμαζόταν για «ολυμπιάδα». Πακτωλοί δανεικού χρήματος κατέληγαν στην κατασκευή μπετονένιων πυραμίδων – οι Αλβανοί εργάτες θεμελιώναν τα ολυμπιακά έργα με το αίμα τους και διατηρούσαν την κατανάλωση στο ύψος της με τους μισθούς τους. Με αυτό τον αθλητικό κεινισανισμό για καύσιμο, η ελληνική κοινωνία βρισκόταν σε μια κατάσταση στην κυριολεξία μαγική: τα λόγια έφτιαχναν κόσμους.

Στον μαγικό ελληνικό κόσμο του 2004, οι Έλληνες σπρίντερ έτρεχαν πιο γρήγορα από τους Αμερικάνους, η εθνική ομάδα ποδοσφαίρου κατακτούσε το Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα, αγόραζες αυτοκίνητο δίκως να δώσεις φράγκο και το ξεπλήρωνες σε έξι χρόνια... και όλα τούτα λογαριάζονταν ως απολύτως λογικά. Το λογικότερο απ' όλα ήταν η διαρκής κατάληψη του κέντρου της Αθήνας από «αγνούς αθλητικούς πανηγυρισμούς». Το καλοκαίρι του 2004, ακόμη και η πλατεία Εξαρχείων περικυκλωνόταν κάθε τόσο από μοτοσυκλέτες με ελληνικές σημαίες που πανηγύριζαν ελληνικές «αθλητικές επιτυχίες» φωνάζοντας μετριοπαθή λαϊκά συνθήματα, όπως «είναι βαριά η πούτσα του τσολιά» και «δεν θα γίνεις Έλληνας ποτέ, Αλβανέ, Αλβανέ». Όσο για το πώς γίνονταν αντιληπτά όλα τούτα, θα αφήσουμε να μιλήσει ο αριστερός αντιδικτατορικός αγωνιστής Περικλής Κοροβέσης, που υποδέχτηκε τους πανηγυρισμούς έπειτα από τον ημιτελικό του Ευρωπαϊκού Πρωταθλήματος Ποδοσφαίρου ως εξής:

Καμιά άρχουσα τάξη δεν θέλει τις εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπων στους δρόμους, όπως έγινε το βράδυ της Πέμπτης σε όλη την Ελλάδα. Οι νέοι δέσποτες μάς θέλουν σπíti και μετά τον αγώνα να τρώμε πίτσα και να πίνουμε μπύρα. Κι έγινε το αντίθετο. Όλοι κλείσαν τις τηλεοράσεις και κατέβηκαν στους δρόμους. Χωρίς οργάνωση, χωρίς καθοδήγηση, χωρίς αρχηγούς...¹

Δύο μήνες μετά, η καλοκαιρινή αυτοοργάνωση των Ελλήνων ολοκληρώθηκε όπως θα περίμενε κανείς. Στις 4 του Σεπτέμβρη, η Πρωταθλήτρια Ευρώπης, δηλαδή η Ελλάδα, ηττήθηκε από την εθνική ομάδα της Αλβανίας. Οι Αλβανοί μετανάστες, που είχαν περάσει τρεις μήνες ατενίζοντας την ελληνική σημαία, βγήκαν στους δρόμους να πανηγυρίσουν. Ακολούθησε ένα πανελλήνιο πογκρόμ εναντίον των Αλβανών με έναν αναγνωρισμένο νεκρό και χιλιάδες τραυματίες. Οι αυτόνομοι που είχαν την «τύχη» να παρακολουθήσουν το θέαμα από κοντά, είχαν φρικάρει:

«Βλέπαμε τύπους να φτύνουν αίμα κυριολεκτικά στον δρόμο... Δεν ήταν απλά "τον πούλο από δω". Χθες, όποιοι Έλληνας σήκωσε χέρι ήταν για να ματώσει τον άλλον».²

Τουλάχιστον είχαμε τον τρόπο να οργανώσουμε τη φρίκη μας. Θα σας

πούμε τι νομίζουμε σήμερα: το πογκρόμ του 2004 ήταν η κρατική πειθάρχηση των μεταναστών εργατών την ώρα που η δουλειά τους είχε τελειώσει. Σηματοδότησε το στέρεμα των κείνσιανών μεθόδων που τροφοδοτούσαν τόσο τον ελληνικό καπιταλισμό όσο και τη μαγική ελληνική σκέψη. Το πογκρόμ σηματοδότησε την αρχή της διαδικασίας που οδήγησε στην κρατική χρεοκοπία του 2010 και προανήγγειλε τις μεθόδους «αντιμετώπισης της κρίσης» που θα χρησιμοποιούνταν από το 2009 και μετά.

Να σας πούμε όμως και τι είχαμε καταλάβει τότε: το πανελλήνιο ρατσιστικό πογκρόμ επαλήθευσε τη γνώμη μας για την ιστορική μας συγκυρία: ο κόσμος μας δεν ήταν κόσμος προόδου, αλλά κόσμος φασισμού και πολέμου. Επίσης επαλήθευσε τη γνώμη μας για την αριστερά ως αριστερό χέρι του κράτους – η συγκάλυψη του πογκρόμ ξεκίνησε την αμέσως επόμενη ημέρα, υπό το αριστερό σύνθημα «οι Έλληνες δεν είναι ρατσιστές». Αυτό που καταλαβαίναμε τελικά, ήταν ότι η αυτόνομη οργάνωση ήταν μονόδρομος εντός μιας κοινωνίας που την ίδια στιγμή που διακήρυττε την αέναη πρόοδο, κατρακυλούσε στον φασισμό.

Προφανή όλα τούτα. Και ποια πολιτική οργάνωση δεν θεωρεί ότι «τα γεγονότα» την επαληθεύουν; Η διαφορά στην περίπτωση των αυτόνομων ήταν ότι διέθεταν τις υλικές και οργανωτικές προϋποθέσεις για να αντιμετωπίσουν τη δικαίωσή τους καινοτομώντας. Δηλαδή: τον Οκτώβρη του 2004, οι αυτόνομοι δεν διοργάνωναν διαδήλωση. Δεν κολλούσαν αφίσες. Δεν μοίραζαν προκήρυξη. Τον Οκτώβρη του 2004, οι αυτόνομοι συζητούσαν πώς θα γίνει να στήσουν μόνιμες αντιφασιστικές ομάδες στις γειτονιές. Το ερώτημα «και τώρα τι κάνουμε;», που πάντα προκύπτει έπειτα από τέτοια γεγονότα, απαντιούνταν με πρωτοφανή τρόπο: να οργανωθούμε μόνιμα απέναντι στους φασίστες και τον φασισμό, χρησιμοποιώντας την οργανωτική μορφή των μόνιμων αυτόνομων ομάδων και συνελεύσεων, όπως είχε προκύψει έως τότε.

Η πορεία που επέτρεπε τέτοιες σκέψεις θα πρέπει να είναι εμφανής σε όποιον διάβασε το προηγούμενο κεφάλαιο. Όπως σημειώσαμε εκεί, οι αυτόνομοι πατούσαν στα πόδια τους και σιγουρεύονταν ότι οι διαισθήσεις τους ήταν ορθές, όχι τον Σεπτέμβριο του 2004, αλλά επί δέκα χρόνια και βάλε. Είχαν διευρυνθεί σε πλήθος, φύλο και ηλικίες. Είχαν διαμορφώσει μέτριες, αλλά σεβαστές για την εποχή, οργανωτικές εμπειρίες και αναλυτικές ικανότητες και μια περίπου πρωτοφανή τεχνογνωσία του δρόμου. Τελικά είχαν ανακαλύψει τον κόσμο πέρα από τα Εξάρχεια. Τα βασικά τους προβλήματα ήταν η άτυπη ιεραρχία, δηλαδή το οργανωτικό ζήτημα, και η σχέση με την αριστερά που εκφραζόταν ως ανομολόγητες φιλοδοξίες ηγεμονίας. Αλλά αυτά δεν τα γνώριζαν – για την ακρίβεια επέλεγαν να μην τα βλέπουν. Όπως αποδείχθηκε, δεν πείραζε και πολύ – για την ώρα.

2. Αντιφά θαυμαστικό

Οπότε αντιφασιστικές ομάδες. Έπειτα από ένα πανελλήνιο ρατσιστικό πογκρόμ. Ξεκινήσαμε από αυτά που ήδη γνωρίζαμε, δηλαδή από το πάτημα στα «στέκια των σχολών» και το πάτημα στις γειτονιές των Δυτικών. Η πρώτη αντιφασιστική ομάδα στήθηκε τον Νοέμβριο του 2004. Απαρτιζόταν κυρίως από φοιτητές των σχολών «του κέντρου», δηλαδή της αρχιτεκτονικής, της νομικής και του οικονομικού πανεπιστημίου. Οπότε πάμε πάλι: ηλικίες μετεφηβικές, προέλευση εργατική και μικροαστική, πολύ μέλλον και καθόλου παρελθόν. Την ίδια στιγμή όμως, εξαιρετικές προσωπικότητες: γνωρίσαμε τους φοιτητές του ΟΠΑ όταν αυτοί αποφάσισαν να κολλήσουν αφίσες έξω από τη σχολή τους για θέμα άσχετο με τα «φοιτητικά», μια επιλογή το πρωτοφανές της οποίας γίνεται αντιληπτό μόνο αν γνωρίζει κανείς τι ακριβώς είναι ένα «στέκι σχολής». Αυτού του είδους η εξαιρετικότητα χαρακτηρίζει και τους υπόλοιπους «φοιτητές»: εδώ περιλαμβάνονταν νεαροί και νεαρές που ήδη έβγαζαν περιοδικά μόνιμους, που μπορούσαν να μάθουν να στήνουν έντυπα δρόμους σε μία εβδομάδα, και να αρχίσουν να μαθαίνουν να γράφουν σε δύο μήνες. Πάνω απ' όλα, νεαροί και νεαρές που μπορούσαν να μάθουν να συζητούν οργανωμένα σε μια εποχή που κάθε

τέτοια δυνατότητα υπονομευόταν τεχνικά, ιδεολογικά και πολιτικά – νομίζουμε γιατί όλες και όλοι τους διαισθάνονταν τη σημασία του πογκρόμ και το πρωτοφανές της ιστορικής συγκυρίας.

Η αντιφασιστική ομάδα που στήθηκε με αυτά τα υλικά, λεγόταν antifa! – αυτό διαβαζόταν «αντιφά θαυμαστικό». Η λέξη antifa είχε προκύψει από ιντερνετικές περιηγήσεις των νεαρών μελών στα πεπραγμένα της γερμανικής αυτονομίας. Το θαυμαστικό ήταν μετέπειτα προσθήκη, όπως και η μετονομασία αυτού που οι αυτόνομοι ονόμαζαν «πολιτική ομάδα» σε «αντιφασιστικό πυρήνα» – αμφότερες οι επιλογές ήταν πολύ ενδεικτικές του τρόπου με τον οποίο οι συμμετέχοντες έβλεπαν το εγχείρημα, δηλαδή ως κάτι εντελώς καινοφανές.

Η αίσθηση του καινοφανούς προέκυπτε από τη διανοητική κατάσταση των νεαρών μελών (είπαμε: πολύ μέλλον και καθόλου παρελθόν). Την ίδια στιγμή όμως, με τρόπο που εξέπληττε τους παλιότερους, αποδείχθηκε ότι η αίσθηση του καινοφανούς διέθετε και μια διόλου ευκαταφρόνητη πραγματική βάση. Αντιλαμβανόμασταν αυτή τη βάση εμπειρικά, κοιτάζοντας την αφετηρία μας, δηλαδή το ρατσιστικό πογκρόμ της 4ης Σεπτέμβρη. Από εκεί μας φαινόταν λογικό να υποστηρίζουμε ότι ο «φασισμός» δεν ήταν οι καραφλοί ναζιστές – γιατί δεν είχαν κάνει αυτοί το πογκρόμ. Επίσης μας φαινόταν λογικό να μιλάμε για τον «φασισμό», όχι ως σύμβολα, αλλά ως κοινωνικές συμπεριφορές με ρίζες παντού. Κι αφού ο φασισμός ήταν παντού, ιδού το καινοφανές των καινοφανών: έξοδος από τα Εξάρχεια και είσοδος στο κοινωνικό αρχιπέλαγος.

Με θράσος που προέκυπτε από τη σύνθεση και τις αφετηρίες μας, ο αντιφασιστικός πυρήνας antifa! ξεκίνησε τη δράση του επικεντρώνοντας σε αυτό που ονομάζαμε «περιοχές εκτός Εξαρχειών». Εκεί θα ανακαλύπταμε με τα μάτια αυτό που δυσκολευόταν να χωρέσει στα μυαλά μας – ότι το πιο

πρωτοφανές απ' όλα ήταν η ιστορική συγκυρία: το 2004 το τέλος των ονείρων αέναης προόδου και η σταδιακή εκδήλωση της καπιταλιστικής κρίσης συνδυαζόταν με την ενηλικίωση της δεύτερης γενιάς των μεταναστών, σε περιβάλλον κατάρρευσης των διεθνών σχέσεων και παγκόσμιας πολεμικής προετοιμασίας. Αυτή η πρωτοφανής συγκυρία ήταν ο βασικός τροφодότης των ανακαλύψεων των επόμενων χρόνων. Αλλά είπαμε: δεν το ξέραμε.

3. Η ανακάλυψη της «γνώσης από τα κάτω», Μάρτιος 2005

Η πρώτη μας έξοδος από τα Εξάρχεια είχε στόχο τα σχολεία της περιοχής που είναι γνωστή ως «Ερυθρός». Γιατί «είχαν γραμμένα φασιστικά». Το είδος της δράσης που επιλέξαμε ήταν με τον τρόπο του εντελώς πρωτότυπο. Στη γειτονιά «κυριαρχούσαν οι φασίστες». Το προφανές, σύμφωνα με τα ήθη και έθιμα, θα ήταν να διοργανωθεί κάποιου είδους νυχτερινό ξύλο. Όμως – αυτή η προοπτική καθόλου δεν αντιστοιχούσε στη σύνθεση του πυρήνα antifa!. Όμως – διάφοροι γνώριζαν ότι το «νυχτερινό ξύλο» συνοδεύεται από βαριές μυθολογίες και μακροπρόθεσμες συνέπειες. Όμως – όλοι ένωσαν (και ήταν) έτοιμοι για πειραματισμούς.

Οπότε: σε μια γειτονιά όπου «κυριαρχούσαν οι φασίστες», ο νεογέννητος αντιφασιστικός πυρήνας antifa! σοφίστηκε να παρέμβει μέρα. Απέρριψε την πεπατημένη του «ξύλου» και επέλεξε το δημόσιο σβήσιμο των φασιστικών συνθημάτων με βούρτσες και μπογιές, έξω από το σχολείο, την ώρα της προσέλευσης μαθητών και καθηγητών, παράλληλα με μοίρασμα προκήρυξης που εξηγούσε το δρώμενο. Και όλα τούτα τα πειραματικά απέδωσαν, άμεσα και πέρα από κάθε πρόβλεψη. Εδώ που τα λέμε, αν γνωρίζαμε τα αποτελέσματα, αποκλείεται να το είχαμε τολμήσει.

Το λοιπόν, σύσσωμος ο πυρήνας antifa! κατέφτασε λίγο πριν τις 8:00 το

ΑΦΙΣΑ ΠΡΩΤΗ!

Η πρώτη αφίσα του νεογέννητου αντιφασιστικού πυρήνα antifa! – Ιανουάριος του 2005, αν θυμόμαστε καλά. Έκτοτε η λέξη antifa και το σύνθημα «φασίστες πίσω στις τρύπες σας» λέγονται και γράφονται κατά κόρον, δίχως οι χρήστες τους να γνωρίζουν την προέλευσή τους. Αυτή η υπόκωφη επιτυχία ισχύει και γενικότερα: πηγαίνετε σε οποιαδήποτε αντιρατσιστική διαδήλωση διεξάγεται στο νότιο άκρο των Βαλκανίων. Περίπου το 75% των συνθημάτων που θα βρεθείτε να φωνάζετε, προέρχεται από τους αυτόνομους antifa πυρήνες (δεν το ξέρατε, ε.). Πρόκειται για την πιο επιτυχημένη όψη της παραδοσιακά φρικαλέας σχέσης μας με την αριστερά.

ΕΝΤΥΠΟ ΔΡΟΜΟΥ

Μάρτιος του 2005. Πρώτο τεύχος του εντύπου δρόμου του αντιφασιστικού πυρήνα antifa! Το πόσο ταίριαζε στο εγχείρημα η γραμματοσειρά Cf Derrida, ήταν μια ανακάλυψη των φοιτητών της αρχιτεκτονικής που είχαν αναλάβει τα γραφιστικά. Η φωτό επιδεικνύει τον ενθουσιασμό με τον οποίο είχαμε αναλάβει τα καθήκοντά μας. Το μοίρασμα χιλιάδων τέτοιων εντύπων στα σχολεία ήταν διαρκής πηγή γνώσης – αλλά αυτά τα έχουμε πει άλλες φορές.

**ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
– ΔΙΑΘΕΣΗ ΠΑΙΓΝΙΩΔΗΣ**

Πάλι Μάρτιος 2005. Σβήνουμε ναζιστικά συνθήματα έξω από σχολείο στον Ερυθρό και μοιράζουμε προκήρυξη που εξηγεί τι σκατά κάνουμε. 8 η ώρα το πρωί – επίτηδες. Παρ' όλα αυτά, διάθεση παιγνιώδης – στα αριστερά συντρόφισσα αντιμετωπίζει τις αντιρρήσεις της καθαρίστριάς του σχολείου. Στα δεξιά ο Διευθυντής διαβάσει την προκήρυξη και μας προμηθεύει με το εξώφυλλο της επόμενης αφίσας. Κατά τη γνώμη του δεν υπήρχε κανένα πρόβλημα ρατσισμού στο σχολείο του.

πρωί (που ήταν κατόρθωμα από μόνο του). Σβήσαμε τα φασιστικά συνθήματα μπροστά σε καθηγητές και μαθητές και αρχίσαμε να μοιράζουμε μια προκήρυξη που εξηγούσε ότι οι ναζιστές ήταν στην πραγματικότητα οπαδοί της χούντας και εχθροί του γυναικείου φύλου (προσέξτε εδώ: θέλαμε να «πληροφορηθούμε»). Ακολούθησαν τέσσερα διαδοχικά συμβάντα εντός δέκα μόνο λεπτών.

1. Ο διευθυντής του σχολείου κατέφτασε για να μας πει ότι δεν υπάρχει ίχνος ναζιστών στο σχολείο του.

2. Μια πεντάδα μικροί ναζιστές μαζεύτηκαν στο προαύλιο και άρχισαν να φωνάζουν «Αίμα, Τιμή, Χρυσή Αυγή».

3. Ένας πιτσιρικάς, κάπου 12 με 14 χρονών, εμφανώς από τις Φιλιππίνες, βγήκε στο μπαλκόνι του πρώτου ορόφου του σχολείου και μας φώναξε σε άπταιστα ελληνικά «φύγετε γιατί πήραν τηλέφωνο, θα έρθουν οι μεγάλοι».

4. Ήρθαν οι μεγάλοι. Στη φωτογραφία μπορεί να μην φαίνεται, αλλά «οι μεγάλοι» ήταν ένας τύπος με κασκόλ ελληνική σημαία. Ο τύπος κρατούσε στο χέρι κάτι που εμφανώς έμοιαζε με κουμπούρι. Φώναζε «μαζεύτετε όλοι μπροστά μου».

Ο ναζιστής με το κουμπούρι δεν το ήξερε, αλλά είχε κάποιες πιθανότητες να βάλει τέλος στο εγχείρημα των antifa πυρηνών εκεί και τότε. Γιατί ο πρώτος αντιφασιστικός πυρήνας είχε μόλις γεννηθεί. Η «έξοδος από τα Εξάρχεια» είχε συζητηθεί πολύ. Ο πειραματισμός του είδους «σβήσιμο σε κοινή θέα», είχε συζητηθεί ακόμη περισσότερο. Μια κακή διαχείριση του επεισοδίου που είχαμε μόλις δημιουργήσει, θα μπορούσε να οδηγήσει κατευθείαν στη διάλυση. Κι αφού είχαμε τέτοια ισχυρά κίνητρα, με τρόπο που η καρδούλα μας το ξέρει, το επεισόδιο έληξε... ομαλά – απόδειξη ότι ακόμη υπάρχουν ως antifa ομάδες για να το αφηγηθούμε.

Πολύ πιο σημαντικά όμως ήταν τα διδάγματα που αποκόμισε ο νεαρός αντιφασιστικός πυρήνας antifa!. Μας φαίνονταν τόσο σημαντικά που δεν κουραζόμασταν να τα επαναλαμβάνουμε. Για παράδειγμα, στην προκήρυξη που κυκλοφόρησε αμέσως μετά:

Ξέρουμε τι σημαίνει να διαταράξεις την ομαλότητα που σα δίχτυ διαπερνά το σύνολο αυτής της γειτονιάς, της κάθε γειτονιάς αυτού εδώ του κόσμου. Η ηρεμία, η ισορροπία, δεν είναι παρά μια επικάλυψη της εκμετάλλευσης και της εξουσίας. (...) μια βία που θέλει να ονομάζεται «ομαλότητα».

(...)

Και από την άλλη τι; Τα παιδιά των μεταναστών (...) Δεν ήταν πολλοί και στα σίγουρα ήταν φοβισμένοι. Αλλά τους είδαμε. Ένας μας χαμογέλασε, άλλος διάβαζε επίμονα το κείμενο και το φύλαξε στην τσέπη, άλλος μας είπε δυο κουβέντες (...)³

«Ξέρουμε» – «Τους είδαμε». Αυτές οι διαπιστώσεις ήταν πολύ περισσότερο θριαμβευτικές από όσο φαίνεται. Γιατί εκείνο που είχαμε δει με τα ματάκια μας, ένα σωρό κόσμος κανόνιζε να μην υπάρχει. Κι όμως, υπήρξε γιατί εμείς το είχαμε προκαλέσει. Η παρέα δεκαπεντάχρονων που φωνάζει «Αίμα Τιμή Χρυσή Αυγή», ο ναζί με το κουμπούρι, ο διευθυντής που γνωρίζει τα πάντα αλλά σιωπά γιατί «τα πάντα» τον βολεύουν, και πάνω απ' όλα ο μικρός Φιλιππινέζος που φωνάζει «προσέχτε», επιδεικνύοντας ότι γνωρίζει κάτι που εμείς δεν είχαμε καν υποπτευθεί. Όλα αυτά ήταν αποκλειστικά για τα δικά μας μάτια να τα δουν, και για τα δικά μας μυαλά να τα ερμηνεύσουν, γιατί ήταν δικά μας δημιουργήματα. Γιατί μόνο εμείς είχαμε προσπαθήσει να μοιράσουμε μια αντιναζιστική προκήρυξη στα σχολεία του Ερυθρού.

Και ερμηνεύσαμε. Το πρώτο μας συμπέρασμα ήταν ότι το κουμπούρι ήταν ψεύτικο. Το δεύτερο συμπέρασμα ήταν πολύ σημαντικότερο: εντός μίας εβδομάδας αποφασίσαμε ότι η προκήρυξη που μοιράζαμε ήταν εντελώς φόλα. Ότι δεν οφείλει να «πληροφορεί τον λαό» για τη φύση του ναζισμού. Για την ακρίβεια, ότι υπήρχαν τμήματα της εργατικής τάξης που γνώριζαν πολύ καλύτερα από εμάς τη φύση του ναζισμού γιατί γνώριζαν πολύ καλά τι συμβαίνει στις γειτονιές τους. Ένα χρόνο μετά, περιγράψαμε τη λειτουργία της εξόρμησης στον Ερυθρό ως εξής:

Η ήρεμη επιφάνεια της λίμνης θρυμματίστηκε με ένα χτύπημα. Τα βίαια περιεχόμενα έδειξαν την πραγματική τους φύση. Και ο καθένας αναγκάστηκε να πάρει θέση. Ή καλύτερα: ο καθένας αναγκάστηκε να αποκαλύψει τη θέση του. Είτε με τον φασισμό· είτε εναντίον του.

Αυτό καταλαβαίνουμε όταν λέμε «όχι πειθώ· πόλωση».⁴

Τον Μάρτιο του 2005, οι νεαροί αντιφάδες θέλησαν να σβήσουν κάτι συν-

ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ – ΤΕΡΜΑ Τ' ΑΣΤΕΙΑ

Ο ναζιστής με το κουμπούρι καταφθάνει λίγα λεπτά μετά, ειδοποιημένος από μαθητές. Το κασκόλ ελληνική σημαία ήταν ακόμη επίκαιρο λόγω πανευρωπαϊκού πρωταθλήματος ποδοσφαίρου. Ο νεαρός σύντροφος με τη σακούλα ετοιμάζεται να αρχίσει να τρέχει. Οι υπόλοιποι ήδη επεξεργάζονται τα αναγκαία συμπεράσματα. Συμπέρασμα πρώτο: αυτό το κουμπούρι μάλλον είναι ψεύτικο. Στη συνέχεια προέκυψαν και άλλα, περισσότερα σύνθετα.

ΠΡΩΤΗ ANTIFA ΔΙΑΔΗΛΩΣΗ ΣΤΟΜΑ ΜΕ ΣΤΟΜΑ

Πρώτη antifa διαδήλωση στόμα με στόμα στο Νέο Κόσμο, Ιούλιος του 2005. Για να γίνει, είχε χρειαστεί να διαγράψουμε το ένα πέμπτο των μελών μας – αδυσώπητα και προς όφελος όλων. Επίσης να απορρίψουμε την ιδέα «στήνουμε στο δρόμο δύο Αλβανούς που ξέρω, οι φασίστες τους την πέφτουν, εμείς είμαστε μέσα σε ένα βαν και περιμένουμε, ξέρω και πολεμικές τέχνες...», μαζί με τον φορέα της, ετών 40. Έπειτα από τη φάση με το κουμπούρι, η «γνώση πολεμικών τεχνών» ελάχιστα μας εντυπωσίαζε.

θήματα και να μοιράσουν μια προκήρυξη. Επέστρεψαν με νέες αντιλήψεις περί φασισμού: ο φασισμός ως αθέατη διευθέτηση της καθημερινότητας, ως δίκτυο σχέσεων που ξεκινάει από τις κρατικές δομές και φτάνει στον περιθωριακό ναζιστή. Επέστρεψαν με μια εντελώς νέα αντίληψη περί της σημασίας της δράσης στον δρόμο: όχι «ενημέρωση» – πώληση ώστε το δίκτυο των σχέσεων να δείξει τη φύση του.

Υπήρχε εδώ μια γενικότερη ανακάλυψη μεθοδολογικής φύσεως, την οποία οι αυτόνομοι θα συζητούσαν για τα επόμενα χρόνια. Επειδή είχαν επιλέξει τον ρατσισμό ως συγκεκριμένο σημείο αντιπαράθεσης, επειδή είχαν επιλέξει τις γειτονιές ως σημείο παρέμβασης, επειδή ο συνδυασμός ήταν στρατηγικά κρίσιμος και εντελώς ανεξερεύνητος, οι μέθοδοι που διαμορφώθηκαν ξεκίνησαν άμεσα να λειτουργούν και ως μέθοδοι δημιουργίας γνώσης. Ήταν μέθοδοι παραγωγής γνώσης από τα κάτω, γνώσης που παραγόταν και θα χρησιμοποιούνταν από συγκεκριμένα κοινωνικά υποκείμενα – ένας τρόπος παραγωγής συλλογικής γνώσης εναλλακτικός των «ανοιχτών συνελεύσεων» των Μητροπολιτικών Συμβουλίων. Αχνά στην αρχή, πιο συνειδητά στη συνέχεια, οι antifa θα αντιλαμβάνονταν τον ιδιαίτερο χαρακτήρα των δραστηριοτήτων τους ως παραγωγή εργατικής γνώσης από τα κάτω.

Η επόμενη παραγωγή τέτοιας γνώσης αφορούσε το οργανωτικό ζήτημα – γιατί, ξέρετε, οι ανακαλύψεις αυτού του είδους, άμα κι αρχίσουν, ξεχνούν να σταματήσουν.

4. Ανακαλύψεις επί του οργανωτικού – μέσω διαδήλωσης στόμα με στόμα

Ο πρώτος «antifa πυρήνας» είχε συσταθεί από νεαρούς και νεαρές, πολλές από τις οποίες προέρχονταν από τα «στέκια των σχολών». Εκτός από όσα αναφέραμε, αυτό σήμαινε ότι περιελάμβανε και προσωπικότητες που βρίσκονταν πολύ κοντά στην επιρροή... των Εξαρχειών. Εν έτει 2005, αυτό σήμαινε ισχυρή επίδραση του «κινήματος της αντιπαγκοσμιοποίησης», βαριές μυθολογίες περί βίας και «αυθόρμητου», και σφοδρή δυσπιστία προς τους αυτόνομους και τα σχέδιά τους. Ο πυρήνας antifa! είχε γεννηθεί κουβαλώντας στο εσωτερικό του διαφωνίες που πήγάζαν από έλλειψη εμπιστοσύνης και ανομολόγητα κίνητρα – και οι «διαφωνίες» αυτού του είδους, όσο και να συζητούνται, δεν μπορούν να γεφυρωθούν. Αντιθέτως, «συζητιού-

νται» υποκριτικά έως ότου οδηγήσουν στη θεαματική διάλυση, ή στο αέναο σούρισμα έως θανάτου (από βαρεμάρα). Το γεγονός ότι οι φορείς της «δι-αφωνίας» αποτελούσαν το ένα πέμπτο των μελών του πυρήνα, και συνδέονταν με τους υπόλοιπους μέσω φιλικών σχέσεων, δυσκόλευε περισσότερο τα πράγματα.

Αντίθετα με άλλες αντίστοιχες περιπτώσεις όμως, στην περίπτωση μας το πρόβλημα επιλύθηκε. Τον Μάιο του 2005, η κατάληψη της οδού Λέλας Καραγιάννη δέχτηκε επίθεση από φασίστες. Οι αυτόνομοι (που θυμηθείτε: είχαν τις δικές τους οργανωτικές δομές, επικεντρωμένες στη «συνέλευση ομάδων και ατόμων») συμμετείχαν στη μεγάλη αντιφασιστική διαδήλωση που διοργανώθηκε με πάνδημη συμμετοχή του α/α χώρου – μόνο που οι αυτόνομοι ήταν στην ουρά, ως διακριτό μπλοκ πιασμένο σε αλυσίδες. Αυτή η συμμετοχή έγινε αντιληπτή ως «διαχωρισμός» και καταγγέλθηκε ποικιλοτρόπως στα Εξάρχεια, άρα και στο εσωτερικό του πρώτου αντιφασιστικού πυρήνα.

Τον Ιούνιο του 2005, ενώ οι σχετικές συζητήσεις είχαν οξύνει εξαιρετικά τα πνεύματα, η αυτόνομη ομάδα Μηδέν Άπειρο που, χρειάζεται να το σημειώσουμε εδώ, είχε προτείνει τη σύσταση των antifa ομάδων και συμμετείχε με όλα της τα μέλη, πρότεινε ότι ο αντιφασιστικός πυρήνας antifa! έπρεπε να αρχίσει να διοργανώνει «διαδηλώσεις στόμα με στόμα» σε γειτονιές της Αθήνας. Αυτού του είδους οι διαδηλώσεις είχαν πρωτοδοκιμαστεί από τα Μητροπολιτικά Συμβούλια το 1999. Γίνονταν δίχως δημόσιο κάλεσμα, άρα βασίζονταν στις προϋπάρχουσες οργανωτικές σχέσεις, και χαρακτηρίζονταν από τη διεξαγωγή σε γειτονιές και... την υποχρεωτική διάταξη των διαδηλωτών σε αλυσίδες. Ειδικά η απαίτηση των αλυσίδων είχε αναχθεί σε κόκκινο πανί από τους εχθρούς των αυτόνομων: «αναδίδουν μιλιταρισμό», «τρομοκρατούν την κοινωνία» και άλλα ωραία και γραφικά.

Πιθανόν δηλαδή η διαδήλωση να προτάθηκε επί τούτου ώστε να αναδείξει ότι υπάρχουν διαφωνίες οι οποίες δεν πρέπει να γίνονται ανεκτές. Το σίγουρο είναι ότι αυτό ακριβώς ήταν το αποτέλεσμα. Η διαδήλωση στόμα με στόμα προτάθηκε και οι γνωστές διαφωνίες αναδύθηκαν. Καθώς η συζήτηση εξελισσόταν με «επιδίωξη ομοφωνίας» και σίγουρη κατάληξη το ναυάγιο της πρότασης περί διαδηλώσεων, το δεύτερο τεύχος του περιοδικού της ομάδας Μηδέν Άπειρο κυκλοφόρησε. Ο τίτλος του κειμένου στη σελίδα 2 ήταν «αλυσίδας εγκώμιων». Ο σχηματισμός αλυσίδων συζητιόταν

Οκτώβριος του 2005. Απολογιστικό έντυπο του πρώτου χρόνου ύπαρξης των antifa πυρήνων. Τα πεπραγμένα μας ήδη μάς φαίνονταν αρκετά σημαντικά ώστε να κάνουμε τον κόπο. Το σύνθημα «πόλεμος ενάντια στον φόβο» κάνει την πρώτη του εμφάνιση. Η φιγούρα του εξωφύλλου δεν ξέρουμε πόση ώρα χρειάστηκε για να γίνει, αλλά την είχαμε βρει έτοιμη. Απ' ό,τι θυμόμαστε, ο κατασκευαστής είναι ο ίδιος που έφτιαξε το λογότυπο των εκδόσεων antifa scripta. Γεια σου Γιώργο!

Σεπτέμβριος 2006 – «ημέρα μνήμης ενάντια στον ρατσισμό». Οι αυτόνομοι έκαναν δύο χρόνια να «απαντήσουν» στο πογκρόμ του 2004. Γιατί είχαν σταματήσει να ενδιαφέρονται για «απαντήσεις».

«αποφεύγοντας να εμπλακούμε σε φαντασιώσεις αποτελεσματικότητας και παραμένοντας στο πολιτικό σκέλος του πράγματος». Το «πολιτικό σκέλος» ήταν ότι οι αλυσίδες εμπόδιζαν την έκφραση του «αυθόρμητου ατόμου» και ότι αυτό ήταν πολύ καλό πράγμα γιατί «το άτομο και (...) ο αυθόρμητισμός του (...) είναι η θεμελιώδης μονάδα των καπιταλιστικών κοινωνικών σχέσεων». Αντιθέτως,

ο απλός σχηματισμός με τους κλειδωμένους αγκώνες (...) βάζει τα σώματα να εκφράσουν δίχως λόγια μια απόφαση που υλοποιείται: ή θα τα καταφέρουμε όλοι μαζί ή θα αποτύχουμε όλοι μαζί, αλλά θα προσπαθήσουμε να κάνουμε αυτό που είπαμε, συλλογικά και ισότιμα. (...) Στην αλυσίδα δε μετράει η σωματική διάπλαση (...) στην αλυσίδα δε μετράει το φύλο (...) στην αλυσίδα δε μετράει ο φόβος (...) και για να έρθουμε στο τι κάνει συνήθως το αυθόρμητο άτομο, στην αλυσίδα δε μετράνε τα γρήγορα πόδια.⁵

Αυτές οι διαπιστώσεις ίσως ήταν ακατανόητες στους αναγνώστες, ήταν όμως απολύτως κατανοητές στο εσωτερικό του αντιφασιστικού πυρήνα antifa!. Πόσο μάλλον που οι Μηδέν Άπειρο φρόντισαν να προτείνουν το κείμενο για συζήτηση – και τελικά να θέσουν το ζήτημα σε ψηφοφορία. Το ένα πέμπτο της συνέλευσης εξεπλάγη βαθύτατα με αυτό το πραξικόπημα ενάντια στην αρχή της ομοφωνίας. Κατόπιν μειοψήφησε ως ένα πέμπτο, και αποχώρησε. Τον Ιούλιο του 2005, ο αντιφασιστικός πυρήνας antifa! διοργάνωσε την πρώτη του διαδήλωση στόμα με στόμα στον Νέο Κόσμο.

Η αποτίμηση εκείνης της πρώτης διαδήλωσης «στόμα με στόμα» έχει διασωθεί στο απολογιστικό έντυπο που εξέδωσε ο πυρήνας antifa! στην επέτειο ενός έτους της λειτουργίας του:

Όπως φαίνεται και στις φωτογραφίες, επιλέξαμε να πιαστούμε αλυσίδες μεταξύ μας και να κουβαλάμε κράνη και σημαίες. Αυτή η επιλογή ήθελε να δείξει αποφασιστικότητα και συλλογική διάθεση, να υπονοήσει ότι σ' αυτή την πορεία κανείς δεν είναι μόνος. (...)

Εκ των υστέρων κρίνουμε αυτές μας τις επιλογές απολύτως επιτυχημένες. (...) Η πορεία πέρασε μέσα από τα στενά του νέου Κό-

σμου, συλλογική και επιθετική, και παιδάκια την ακολουθούσαν για να μαζέψουν τα τρικάκια που πετούσε, μετανάστες μας χαιρετούσαν, δεξιές θείες μας στραβοκοιτούσαν, παπάδες έφτυναν κάτω, μαγαζάτορες ανησυχούσαν για τις περιουσίες τους και οι ναζήδες χώθηκαν στις τρύπες τους. (...) Ο καθένας τοποθετήθηκε απέναντι στη διαδήλωση σύμφωνα με τη θέση του. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι, για μια ακόμα φορά, αυτό που λέμε πόλωση πέτυχε.⁶

Προτού ακόμη η πρώτη αλυσίδα εκείνης της ξεχασμένης διαδήλωσης κατέβει στο δρόμο, είχαμε ήδη ανακαλύψει ένα σωρό νέα πράγματα περί του οργανωτικού. Το πρώτο ήταν το πλέον άρρητο και το πλέον σημαντικό: η δυνατότητα συλλογικής μνήμης. Όλοι και όλες θυμόμασταν το επεισόδιο με το κουμπούρι στον Ερυθρό με τον ίδιο (ασυνήθιστο) τρόπο. Η κοινή εμπειρία είχε μετατραπεί σε συλλογική μνήμη και συνεπώς σε συλλογική γνώμη. Ήταν η γνώμη – επίσης πρωτοφανής για τον καιρό της – ότι οι δράσεις μας δεν είχαν χαρακτήρα «πειθούς», αλλά «πόλωσης». Ότι ο στόχος δεν ήταν να «πειόσουμε τους ρατσιστές», αλλά να ανακαλύψουμε και να εμψυχώσουμε «τους δικούς μας». Θα φαινόταν ιδιαίτερα χρήσιμη λίγα χρόνια αργότερα.

Η γνώμη περί «πόλωσης» συνοδευόταν από ανακαλύψεις περί του οργανωτικού που δεν τις συζητούσαμε ούτε αναμεταξύ μας. Είχαμε συμφωνήσει ότι η επιμονή στην «ομοφωνία» και τη «μαζικότητα» μέσω της συνύπαρξης αντίθετων απόψεων, δεν ήταν «σεβασμός στη διαφωνία», αλλά συναισθηματική σκηνή, συμφιλίωση με την έλλειψη εμπιστοσύνης και τελικά θανάσιμη τροχοπέδη. Είχαμε πάψει να θεωρούμε τη διαμόρφωση συλλογικών αντιλήψεων ντροπή και την επιδιώκαμε ενεργητικά. Υποτιμούσαμε τις προσωπικές σχέσεις και δίναμε έμφαση στις πολιτικές απόψεις και συμφωνίες. Ασκούσαμε έλεγο αναμεταξύ μας.

Μαζί με όλα ετούτα, καταλαβαίναμε όλο και καλύτερα τον ρόλο των περιθωριών, όπως τον περιγράψαμε σε προηγούμενες ενότητες. Δηλαδή, όχι η «διαφώτιση», αλλά η αναζήτηση και οργάνωση της συμφωνίας μέσω μιας διαδικασίας που μοιάζει με τη μαντεία: να μαντεύουμε αυτό που οι αυτόνομοι χρειάζονται να δουν γραμμένο. Το επιτυχημένο της μαντείας κρίνεται από την πρακτική επιτυχία και την αντοχή των οργανωτικών δομών. Το

Η ΡΟΖ ΚΑΝΤΙΛΑΚ

Η αντίληψη ότι η δράση μας παρήγαγε «γνώση από τα κάτω» ήταν παρούσα υπόρρητα καθόλη τη διάρκεια των ετών που ακολούθησαν το 2004. Μερικοί από εμάς, έμαθαν να συμβολίζουν αυτού του είδους τη γνώση με αυτή τη φωτογραφία. Είναι από το Γαλάτσι και η χρονιά είναι το 2007.

Προσπαθούσαμε να στήσουμε έναν αντιφασιστικό πυρήνα στο Γαλάτσι, ενάντια σε μια συμμορία νεοναζί. Η πρώτη μας δουλειά ήταν εκείνη που επέβαλλαν οι μέθοδοι που είχαμε διαμορφώσει τα τρία προηγούμενα χρόνια: αρχίσαμε να περιηγούμε στους δρόμους της περιοχής στην τύχη, φυσικά με τα παπιά που για πολλούς από εμάς ήταν και εργαλείο δουλειάς. Η ροζ κάντιλακ που ανακαλύψαμε παρκαρισμένη σε μια κατηφόρα, μας φάνηκε αρκετά σημαντική ώστε να κοσμήσει δωμάτια και desktop. Γιατί η γνώση της ύπαρξής της ήταν εξαίρετο δείγμα του είδους της γνώσης που παράγεται από τα κάτω – που δεν θα υπήρχε αν δεν υπήρχε το υποκείμενο που την παράγει και τη χρησιμοποιεί. Η ροζ κάντιλακ ήταν σαν τον φασίστα με το κουμπούρι. Μόνο κάπως εντυπωσιακότερη.

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Στο προηγούμενο κεφάλαιο αφηγηθήκαμε πώς το περιοδικό *3η Γενιά* υποδέχθηκε την επίθεση στους δίδυμους πύργους με «μια από τις διορθωτικότερες φράσεις που έχουμε δει γραμμένες». Αλλά τα παλιά μας τεύχη είχαν χαθεί σε κάποια ντουλάπα, οπότε αναγκαστήκαμε να χώσουμε τη φράση από μνήμης. Τώρα που τα βρήκαμε, μπορούμε να επανορθώσουμε: η φράση ήταν «το κυνήγι της τρομοκρατίας θα είναι η αφορμή της ενδοκαπιταλιστικής αναμέτρησης».

πρώτο τεύχος του περιοδικού *antifa!*, δηλαδή του περιοδικού που κρατάτε στα χέρια σας, κυκλοφόρησε τον Ιανουάριο του 2006. Έκτοτε ανταποκρίνεσαι στα μαντικά του καθήκοντα με τη γνωστή κυμαινόμενη επιτυχία.

Οπότε: τον Ιανουάριο του 2006, οι νεογέννητοι *antifa* πυρήνες διέθεταν δυνατότητες συλλογικής μνήμης. Έπαιρναν στα σοβαρά την οργανωτική τους συνοχή και ήταν διατεθειμένοι για τις αναγκαίες θυσίες. Αντλαμβάνονταν τη δράση τους ως «πόλωση της κανονικότητας». Προπονούσαν στη διοργάνωση διαδηλώσεων μέσω της «διαδήλωσης στόμα με στόμα». Και ανακάλυπταν τον ρόλο του γραπτού λόγου στις αυτοοργανωμένες δομές.

Απέμεναν 9 ακόμη μήνες έως ότου οι νέες ανακαλύψεις των *antifa* πυρήνων θα τους καθιστούσαν ικανούς να διοργανώσουν την πρώτη τους αυτόνομη διαδήλωση. Η «διαδήλωση μνήμης για το πογκρόμ της 4ης Σεπτεμβρίου 2004», διοργανώθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου του 2006. Το κεντρικό σύνθημα ήταν «ποτέ ξανά 4η Σεπτεμβρίου». Οι διαδηλωτές είχαν διαταχθεί σε αλυσίδες.

Οι αυτόνομοι είχαν χρειαστεί δύο χρόνια για να «απαντήσουν» στο πογκρόμ του 2004. Γιατί είχαν σταματήσει να ενδιαφέρονται για «απαντήσεις». Εξερευνούσαν τις δυνατότητες στησίματος λειτουργικών αντιφασιστικών ομάδων. Εννοούσαν τη «διαδήλωση μνήμης», όχι ως «απάντηση», αλλά ως αναγκαία πρωτοβουλία σε μια κοινωνία όπου η λήθη –και ειδικά η λήθη του πογκρόμ– είχε στρατηγική σημασία.

Και τώρα θα σουμάρουμε τις ανακαλύψεις μας και τα κουσούρια τους.

5. Βόλτα – Αλητεία – Αυτόνομη Παιδεία

Το 2004, οι αυτόνομοι βρέθηκαν μπροστά σε ένα πανελλήνιο ρατσιστικό πογκρόμ. Το πογκρόμ επαλήθευε τις απόψεις που διαμόρφωναν τα προηγούμενα δέκα χρόνια και παρείχε μια τρανταχτή ευκαιρία επιστράτευσης των οργανωτικών, τεχνολογικών και αναλυτικών δεξιοτήτων που είχαν διαμορφωθεί κατά την ίδια περίοδο. Για πρώτη φορά, οι αυτόνομοι είχαν τη δυνατότητα, αντί να «απαντήσουν», να σχεδιάσουν.

Το σχέδιο που προέκυψε οδήγησε στη δημιουργία των πρώτων *antifa* πυρήνων. Αλλά με τη σύστασή τους, οι *antifa* πυρήνες άρχισαν να παράγουν εκτός σχεδίου. Το αποτέλεσμα ήταν αδιανόητο, ενώ θα έπρεπε να είναι αναμενόμενο: νέα συλλογική γνώση. Αυτή η γνώση ανήκε σε ένα ιδιόμορφο πρακτικό είδος. Ξεκινούσε από μια νέα κατανόηση της φύσης των

κοινωνιών μας και του ρατσισμού, και έφτανε ως το ζήτημα της αυτοοργάνωσης, δηλαδή της συλλογικής οργάνωσης της εργασίας, δηλαδή της αντι-εξουσίας.

Κι όσο οι πρώτοι *antifa* πυρήνες λειτουργούσαν, τόσο μάθαιναν.

Ότι οι κοινωνικές σχέσεις στον καπιταλισμό δεν είναι οικονομικές σχέσεις – είναι σχέσεις εξουσίας.

Ότι μπορούσε κανείς να μάθει τα βασικά της αυτονομίας, καθώς και βασικές και χρήσιμες αλήθειες για την καπιταλιστική κοινωνία, μοιράζοντας προκηρύξεις. Εφόσον βέβαια οι προκηρύξεις δεν ήταν αυτές που επιβάλλει η αριστερή αντίληψη του κόσμου και εφόσον η περιοχή μοιράσματος ήταν ο Ερυθρός.

Ότι οι πρωτοβουλίες τους δεν έπρεπε να θεωρούνται μέσο «προπαγάνδας» και πειθούς. Πολύ περισσότερο ήταν έναυσμα εκδήλωσης πολωμένων κοινωνικών σχέσεων που προϋπήρχαν και δημιουργίας χρήσιμης γνώσης που δεν υπήρχε πουθενά άλλο.

Ότι οι αυτόνομες ομάδες, αν ήταν να υπάρξουν, έπρεπε να ξεπεράσουν τον τυφλοσούρτη της «ομοφωνίας»: να καθορίσουν τα όρια της ανεκτής διαφωνίας και να τα επιβάλλουν ασκώντας συλλογική αντι-εξουσία.

Προφανώς όλα τούτα δεν λέγονταν με τα συγκεκριμένα λόγια. Γράφαμε όμως και λέγαμε με ενθουσιασμό το σύνθημα «Βόλτα – Αλητεία – Αυτόνομη Παιδεία» προέκυψε κάπου τότε και συνόψιζε τις απαρχές της νέας γνώσης που χτιζόταν στα πλαίσια της λειτουργίας των *antifa* πυρήνων. Και βέβαια εξέφραζε τον ενθουσιασμό μας με τις νέες μας ανακαλύψεις.

Ο οποίος ενθουσιασμός θα μετριάζοταν κατά πολύ αν γνωρίζαμε τα μελλούμενα. Γιατί, ας το ξαναπούμε για να βρούμε: η άνηψη που ξεκίνησε το 2004 και οι συνταρακτικές ανακαλύψεις που τη συνόδευαν, τελικά θα οδηγούσαν τους αυτόνομους στη διάλυση.

Που θα είναι και το θέμα των δύο επόμενων κεφαλαίων.

1. Το απόσπασμα στο «Πέντε κουβέντες για τη νύχτα της 4ης Σεπτεμβρίου», *Αυτό!* #3, Οκτώβριος 2004· εκεί η αρχική πηγή σημειώνεται ως *Ελευθεροτυπία*, 5 Ιουλίου 2004.

2. Στο ίδιο.

3. «Η Ομαλότητα του Σχολείου, της Δουλειάς, της Κατανάλωσης, της Τηλεόρασης, του Καθημερινού Φασισμού και τι Καταλάβαμε από Δαύτη», *Προκήρυξη*, *Antifa!*, 3/2005.

4. *Antifa!*, *Πόλεμος ενάντια στον φόβο*, Νοέμβριος 2004-Οκτώβριος 2005, Αθήνα, 2005, σσ. 16, 19.

5. «Αλυσίδας εγκώμιων», *Class War Dog* #2, Ιούνιος 2005.

6. *Antifa!*, *Πόλεμος ενάντια στον φόβο*, Νοέμβριος 2004-Οκτώβριος 2005, Αθήνα, 2005, σσ. 22-23.

7. «One way ticket...», *3η Γενιά*, νο. 40, Οκτώβριος 2001, σ. 2.